

Voksne i møte med tospråklige barn

Gjennom en samlingsstund om lyder lærte barna meg å bli mer bevisst egen iver og forventningene jeg har til barna. Slik kom vi noen skritt nærmere å gå fra monolog til dialog i det pedagogiske arbeidet.

Jeg vil begynne med å fortelle om en gang jeg hadde samling med temaet «Lyd» for en liten gruppe fire- femåringer som alle hadde andre morsmål enn norsk. Jeg ga dem i oppgave å lytte seg frem til innholdet i ulike bokser ved å lytte når jeg ristet på dem. Foran oss hadde jeg lagt konkreter fra innholdet i hver boks, slik at de som manglet ordet kunne peke. Under forbedelsene fikk jeg en utfordring med boksen som inneholdt luft. Her hadde jeg ingen konkreter å legge frem. Hvordan skulle jeg forklare dette? Jeg valgte å ta den med, til tross for manglende konkreter, og at jeg selv var litt utenfor egen flytzone. Det endte med at det var den tomme boksen som satte i gang de mest spennende og innholdsrike samtaler. Barna hadde mange assosiasjoner rundt luft og mangel på luft, de snakket vi om hva som skjer når vi er døde (da puster vi ikke), og undret seg over hvordan marken puster.

Undervurderer vi for lett?

For meg satte denne samtalen i gang refleksjoner rundt hvilke valg voksne tar i møte med flerspråklige barn. Kanskje har vi en tendens til å undervurdere deres ferdigheter, og kanskje fører det til at vi oftere tar i bruk undervisningstonen og monolog i møte med dem? I arbeidet med barn skal vi ikke undervise, men la dem komme

til med sin kunnskap. Filosofen Sokrates sa i sin tid: «Vi går svangre med vår innsikt. Vi har ikke innsikt, men vi går svangre med den, akkurat slik en gravid kvinne ennå ikke har barn, men er svanger med barn» (Olsholt m.fl., 2010:21). For meg henger dette tett sammen med det professor Berit Bae (2007) skriver om anerkjennende kommunikasjon. Jeg tror at dersom vi fokuserer for mye på tospråklige barns manglende beherskelse av majoritetsspråket norsk, da vil dette bli et hinder i samtalen med dem.

Fra monolog til dialog

Dette finner jeg igjen i forskningens verden. Charlotte Palludan (2005), forsker ved Institutt for Utdannelse og Pædagogik i København, har vist at voksne ofte møter tospråklige barn med «undervisningstonen». Hun definerer undervisningstonen som en kommunikasjonsform der det primært er den voksne som snakker og barnet lytter, er taus eller svarer på den voksnes spørsmål. Spørsmålene som stilles er hva Palludan kaller «skolske», det vil si at pedagogen ikke egentlig lurer på noe og selv sitter på fasitsvaret. Når undervisningstonen er i bruk blir barna objekter for de voksnes «undervisning» istedenfor at begge parter deltar i en utveksling som subjekter og initiativtakere i samtalen – utvekslingstonen.

Berit Aasen
er styrer Bikuben
barnehage i Sunndal
kommune.

Illustrasjonsfoto:
Klausine Røtnes

Professor i tvåspråklighet med inriktning på andraspråksinl rning i Stockholm, Inger Lindberg, har sett mye av det samme. Hun skriver at voksne ofte stiller spørsmål som krever svar, svar med gitte rammer, og med begrenset betenkningstid. Det legges opp til mye prestasjon, lite selvstendig tenkning og lite kreativ spr kanvendelse (Lindberg, 2000).

Samlings situasjonen fikk meg til   tenke over valg vi voksne tar. Barna utfordret meg ut av egen flytzone, de styrte samtalen og assosierte utfra egne opplevelser. I psykologisk teori, forankret i eksistensfilosofiske premisser, knyttes individets verdighet til   få være autoritet i forhold til egne opplevelser. Man understreker at det   møte den andre som subjekt blant annet innebærer  

«Jeg tror at dersom vi fokuserer for mye på tospråklige barns manglende beherskelse av majoritetsspråket norsk, da vil dette bli et hinder i samtalen med dem.»

anerkjenne individets rettigheter med hensyn til egen opplevelsesverden (Schibbye i Bae, 2007). I samlingsstunden erfarte jeg at barnas fortellinger om egen opplevelsesverden først kom n r de fikk bedre tid. Da hengte barna seg på hverandres ulike utsagn og betraktninger. Samtidig ble det lettere for meg   bevege meg bort fra undervisningstonens monologlignende form og over til   bli en deltaker i dialogen. Det forsterket i sin tur barnas engasjement, undring, og fortellinger om egne assosiasjoner.

Tid – en nøkkelfaktor

Men   ta meg god tid var ikke enkelt. I ettetid så jeg for eksempel at jeg i min iver etter   lære barna nye ord hadde for hastet meg. Da jeg ristet på den tomme boksen foreslo ei jente at den inneholdt papir, for det lager ikke lyd. Jeg sa ingenting, men gikk videre og lot boksen med luft stå. Da de hadde funnet boksen som inneholdt papir, ledet jeg samtalen tilbake til boksen som kun inneholdt luft og spurte hva de

trodde var inni den. De ble stille, og tenkte seg om. Jeg åpnet lokket, og den var tom. Jeg sa at den inneholdt luft, det vi puster inn og ut. Dersom jeg i stedet hadde tatt meg tid til   høre hvilke tanker barna hadde rundt ordet «luft», kunne jeg fått deres betraktninger og assosiasjoner rundt ordet f r jeg koplet dette til pusting.

Pedagogisk iver kan gjøre at man forhaster seg, og også øke faren for   undervurdere barnas kunnskaper og ferdigheter. Mens jeg forberedte samlingsstunden var jeg for eksempel veldig opptatt av at jeg måtte ha konkrete for   få barna til   forstå hva luft var. Men det som skjedde var at en gutt overrasket meg: «Husker du, Berit, når vi svømte, og jeg ikke hadde slik, slik ... (pekte på overarmen).» «Armringer», skjøt jeg inn. «Ja, armringer. Så får hodet mitt under vann, og jeg ropte 'blobb blobb Berit'!» Gutten hadde hatt første h ndserfaringer med luft – og mangel på luft. Dermed kunne han referere til dette og selv resonere seg fram til hva luft er. Gjennom dette resonnementet viste at han mestret   kaste tanken tilbake i tid, og kople gamle og nye erfaringer for slik   skape nye tanker (Høigård 2006). Samtidig viste han meg at det er viktig for oss voksne   holde vår egen iver i sjakk. ■

Litteratur

- Bae, B. (2007). *  se barn som subjekt – noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehagene*. Kunnskapsdepartementet. www.regjeringen.no
- Høigård, A. (2006). *Barns språkutvikling, muntlig og skriftlig*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Olsholt  ., Lahaise, M. og Schjelderup, A. (2010). *Filosofiske samtaler i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Lindberg, I. (2000). «Samtalet som didaktisk verktøy». I Naucler, Kerstin (red.): *Symposium 2000 – ett andraspr ksperspektiv på l rande*. Nationellt Centrum, HLS Förlag.
- Palludan, C. (2005). *B rnehaven går en forskel*. København: Danmarks Pædagogiske Forlag.